

КЗ «ОБЛАСНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ
ЦЕНТР КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА»

**МЕТОДИЧНИЙ МАТЕРІАЛ «ГРАНТИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ:
ВІД ІСТОРІЇ ПОХОДЖЕННЯ ДО ПРАКТИЧНОГО ВИБОРУ
(УКФ - CREATIVE EUROPE)»**

Віталій Пономаренко
*Завідувач відділу креативних індустрій та
культурного менеджменту КЗ «ОМЦКМ»,
viddilcreative@gmail.com*

Харків 2026

ЗМІСТ

1. Мета
2. Коротка історія походження грантів
3. Грант як інструмент політики
4. Опис умовного проєкту
5. Бюджет проєкту за правилами УКФ
6. Бюджет того ж проєкту за правилами Creative Europe
7. Порівняння бюджету одного проєкту (узагальнення)
8. Практичні висновки для заявників
9. Техніко-економічне обґрунтування проєкту для грантодавця
10. Рекомендована література

1. МЕТА

Цей методичний матеріал розроблений з метою популяризації грантових інструментів серед партнерів та заінтересованих осіб у сфері культури, а також для формування системного уявлення про різницю між національними та європейськими грантовими програмами.

Ключовий акцент зроблено на практичному застосуванні матеріалу через детальне порівняння бюджету одного й того самого культурного проєкту, адаптованого до вимог Українського культурного фонду (УКФ) та Creative Europe.

2. КОРОТКА ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ ГРАНТІВ

2.1. Світова еволюція

Гранти як інструмент підтримки суспільно значущої діяльності виникли з практик меценатства та філантропії. У ХХ столітті вони інституціонізовані у формі фондів (Carnegie, Rockefeller), а після Другої світової війни стають елементом публічної політики держав і наддержавних утворень (ЄС, ЮНЕСКО).

2.2. Український контекст

В Україні сучасна грантова система формується після 1991 року під впливом міжнародних донорів, а з 2017 року - через створення Українського культурного фонду (УКФ), який запровадив конкурсну, експертну та проєктну модель фінансування культури. Гранти у сфері культури – це не приватні кошти, а інструмент реалізації державної культурної політики, з підвищеним рівнем контролю і відповідальності.

3. ГРАНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ

ПАРАМЕТР	УКФ	CREATIVE EUROPE
Рівень політики	Національний	Наднаціональний (ЄС)
Основна мета	Підтримка культурного продукту	Системні зміни та співпраця
Масштаб впливу	Україна	Європа
Тип мислення	Проект / подія	Процес / екосистема

Ключова різниця полягає у типі мислення: УКФ - проєктне/подійне, Creative Europe - процесне/екосистемне. Це визначає масштаб впливу та можливість пост-грантової стійкості.

Гіпотеза: Грантові програми як інструменти культурної політики формують різний тип впливу залежно від рівня політики та підходу до управління - проєктного чи процесного, що визначає їхню здатність до системних змін і пост-грантової стійкості.

4. ОПИС УМОВНОГО ПРОЄКТУ

Назва: «Сучасна регіональна культурна платформа»

Суть: створення міждисциплінарної культурної платформи з подіями, навчальними модулями та цифровим контентом, що включає:

1. Очні та онлайн події: концерти, виставки, лекції та майстер-класи, спрямовані на інтеграцію локальної культурної спільноти.
2. Навчальні модулі: курси та тренінги для молодих культурних менеджерів, митців та волонтерів.
3. Цифровий контент: інтерактивні ресурси, платформи для обміну досвідом та мультимедійні матеріали для широкого охоплення аудиторії.

Тривалість: 12 місяців

Базовий бюджет: 5 000 000 грн (еквівалент ~100 000 євро)

5. БЮДЖЕТ ПРОЄКТУ ЗА ПРАВИЛАМИ УКФ

5.1. Структура бюджету

СТАТТЯ ВИТРАТ	ЧАСТКА	КОМЕНТАР
Гонорари	35-45%	Дозволені, але з обмеженнями
Виробничі витрати	25-30%	Обладнання, оренда
Події та заходи	15-20%	Основний фокус
Адміністративні	до 10%	Жорстко лімітовані
Комунікація	5-10%	Промоція проєкту

5.2. Ключові особливості

- фінансування до 80% бюджету;
- співфінансування — часто формальне;
- подієво-орієнтована логіка;
- бюджет — інструмент контролю витрат.

6. БЮДЖЕТ ТОГО Ж ПРОЄКТУ ЗА ПРАВИЛАМИ CREATIVE EUROPE

6.1. Структура бюджету

СТАТТЯ ВИТРАТ	ЧАСТКА	КОМЕНТАР
Персонал (staff costs)	40-50%	Ключова стаття
Подорожі та зустрічі	10-15%	Міжнародна співпраця
Субпідряд (subcontracting)	10-20%	Обмежено
Комунікація та дисемінація	10-15%	Обов'язкова
Накладні витрати	до 7%	Фіксована ставка

6.2. Ключові особливості

- співфінансування: зазвичай 60-70%;
- обов'язкові міжнародні партнери;
- фокус на процесах і результатах;
- бюджет - інструмент управління змінами.

ПОРІВНЯЛЬНА АНАЛІТИКА

УКФ: національна, контрольована, подієво-орієнтована, гнучкість обмежена.

Creative Europe: наднаціональна, процесна, партнерська, стратегічно орієнтована, високий рівень співфінансування.

ПАРАМЕТР	УКФ	CREATIVE EUROPE
Рівень фінансування	до 80%, формальне співфінансування	60–70%, активне залучення ресурсів
Фокус	Події	Процеси та результати
Масштаб	Національний	Наднаціональний, міжнародні партнери
Контроль	Бюджет – контроль витрат	Бюджет – інструмент управління змінами

Для локальних ініціатив підходить УКФ, тоді як для стратегічного розвитку платформи та масштабування Creative Europe. Цей аналіз демонструє, що бюджет крім фінансового інструменту, є стратегічний механізм формування ефективності і сталості культурного проєкту.

7. ПОРІВНЯННЯ БЮДЖЕТУ ОДНОГО ПРОЄКТУ (УЗАГАЛЬНЕННЯ)

КРИТЕРІЙ	УКФ	CREATIVE EUROPE
Філософія бюджету	Облік витрат	Управління ресурсами
Основна стаття	Події	Команда
Гнучкість	Низька	Висока
Контроль	До	Під час і після
Орієнтація	На результат	На вплив

Узагальнення показує фундаментальні відмінності:

- ✓ *УКФ забезпечує надійний контроль і локальний ефект, але обмежує гнучкість та стратегічне планування.*
- ✓ *Creative Europe підтримує процесно-орієнтований, гнучкий та міжнародно інтегрований підхід, що дозволяє досягати системних змін і пост-грантової стійкості платформи.*

8. ПРАКТИЧНІ ВИСНОВКИ ДЛЯ ЗАЯВНИКІВ

1. Проєкт УКФ ≠ проєкт Creative Europe.
2. Перехід потребує зміни мислення, а не лише бюджету.
3. Creative Europe вимагає інституційної зрілості.
4. УКФ - оптимальний підготовчий етап.

9. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ (ТЕО) ПРОЄКТУ ДЛЯ ГРАНТОДАВЦЯ

9.1. Загальна характеристика проєкту

Назва проєкту: «Сучасна регіональна культурна платформа»

Тип проєкту: міждисциплінарний культурний, освітній та цифровий

Тривалість реалізації: 12 місяців

Географія: регіональна з національним та європейським поширенням результатів

Цільові групи:

- культурні менеджери та митці;
- працівники закладів культури;
- молодь та креативні підприємці;
- місцеві громади;
- міжнародні культурні партнери.

Проєкт передбачає створення **стійкої культурної платформи**, що поєднує офлайн-події, навчальні програми та цифровий контент, спрямовані на розвиток культурної екосистеми регіону.

9.2. ПРОБЛЕМА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Виявлена проблема

- фрагментарність культурних ініціатив у регіонах;
- відсутність сталої інфраструктури для міждисциплінарної співпраці;
- низька інституційна спроможність локальних митців;
- обмежений доступ до сучасних навчальних форматів та цифрових інструментів.

Актуальність для грантодавця

Проєкт відповідає цілям грантових програм у сфері культури, оскільки:

- створює **інституційну модель**, а не одноразову подію;
- підвищує спроможність культурних операторів;
- забезпечує мультиплікативний ефект та сталість результатів;
- формує європейські підходи до культурного менеджменту.

9.3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Мета: створення та апробація регіональної культурної платформи як інструменту довгострокового розвитку культурної екосистеми.

Основні завдання:

1. розробити організаційну та цифрову архітектуру платформи;
2. реалізувати серію міждисциплінарних культурних подій;
3. провести навчальні модулі з культурного менеджменту та грантрайтингу;
4. створити та поширити цифровий контент;
5. забезпечити сталість платформи після завершення фінансування.

9.4. ТЕХНІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ (ТЕХНІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ)

Компоненти проєкту

1. Організаційний компонент

формування команди управління;
залучення партнерів;
створення регламентів роботи.

2. Подієвий компонент

публічні культурні події;
міждисциплінарні лабораторії;
презентації результатів.

3. Освітній компонент

тренінги та воркшопи;
навчальні модулі (онлайн / офлайн);
методичні матеріали.

4. Цифровий компонент

онлайн-платформа;
відео- та текстовий контент;
відкритий доступ до матеріалів.

9.5. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Загальний бюджет (орієнтовно)

Загальна вартість проєкту: 5 000 000 грн (~100 000 євро)

Структура витрат

СТАТТЯ	ЧАСТКА	ОБҐРУНТУВАННЯ
Персонал	40%	Забезпечення якості управління
Події та виробництво	25%	Реалізація культурного продукту
Освіта	15%	Підвищення спроможності
Цифрові рішення	10%	Сталість та масштабування
Комунікація	10%	Поширення результатів

Економічна доцільність

- використання існуючої інфраструктури;
- мультиплікаційний ефект;
- оптимізація витрат через партнерства;
- можливість повторного використання результатів.

9.6. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПОКАЗНИКИ

Кількісні:

- не менше 10 публічних подій;
- 5 навчальних модулів;
- 300+ безпосередніх учасників;
- 10 000+ онлайн-користувачів.

Якісні:

- зростання інституційної спроможності;
- формування мережі партнерів;
- підвищення якості культурного менеджменту.

9.7. СТАЛІСТЬ ТА МАСШТАБУВАННЯ

Після завершення фінансування платформа функціонуватиме за рахунок:

- партнерських внесків;
- участі у наступних грантових програмах;
- інтеграції у стратегії розвитку культури регіону;
- монетизації окремих освітніх продуктів.

9.8. РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ

Ризик	Ймовірність	Заходи
Недостатня залученість	Середня	Активна комунікація
Кадрові ризики	Низька	Резерв персоналу
Фінансові затримки	Середня	Календарний контроль

Комбінування активної комунікації, кадрових резервів та календарного фінансового контролю зменшує ймовірність серйозних проблем і підвищує довіру грантодавця, демонструючи нашу здатність ефективно управляти комплексним культурним проєктом.

9.9. ФІНАНСОВА ЛОГІКА ПРОЄКТУ (CASH-FLOW ТА СПІВФІНАНСУВАННЯ)

9.9.1. Загальна фінансова модель

Фінансова модель проекту побудована за принципом співфінансування, що відповідає як національним (УКФ), так і європейським (Creative Europe) вимогам. Грантові кошти використовуються як каталізатор, а не єдине джерело фінансування.

Загальний бюджет: 5 000 000 грн.

ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ	СУМА	ЧАСТКА
Грантодавець	3 500 000 грн	70%
Власний внесок організації	1 000 000 грн	20%
Партнерський внесок (in-kind / фінансовий)	500 000 грн	10%

Модель допускає адаптацію:

- для УКФ – збільшення частки гранту до 80%;
- для Creative Europe – зменшення гранту до 60–70%.

9.9.2. CASH-FLOW (РУХ КОШТІВ У ЧАСІ)

ПЕРІОД	ОСНОВНІ ВИТРАТИ	ЧАСТКА БЮДЖЕТУ
Місяці 1-3	Формування команди, розробка платформи	25%
Місяці 4-6	Освітні модулі, підготовка подій	30%
Місяці 7-9	Події, виробництво контенту	25%
Місяці 10-12	Комунікація, оцінка, сталість	20%

Принципи управління cash-flow:

- ✓ авансове планування витрат;
- ✓ розділення грантових та власних коштів;
- ✓ фінансовий календар;
- ✓ резерв ліквідності (5-7%).

9.9.3. ОБҐРУНТУВАННЯ СПІВФІНАНСУВАННЯ

Власний внесок організації:

- ✓ оплата частини персоналу;
- ✓ використання приміщень;
- ✓ адміністративні ресурси.

Партнерський внесок:

- ✓ експертна участь;
- ✓ комунікаційні ресурси;
- ✓ технічна підтримка подій.

Співфінансування демонструє:

- ✓ інституційну зрілість;
- ✓ зацікавленість стейкхолдерів;
- ✓ зниження ризиків для грантодавця.

9.10. ВИСНОВОК ДЛЯ ГРАНТОДАВЦЯ

Проєкт «Сучасна регіональна культурна платформа» є технічно здійсненним, економічно обґрунтованим та фінансово збалансованим.

Цей проєкт відповідає критеріям фінансової, технічної та організаційної надійності, поєднує чітко структуровану бюджетну модель із гнучким cash-flow, забезпечує співфінансування та інституційну зрілість, і найголовніше - гарантує сталий вплив на розвиток культурної екосистеми регіону.

Саме ці характеристики роблять його оптимальним для підтримки як на національному, так і на європейському рівні, і дозволяють грантодавцю бути впевненим у ефективності та довгостроковій користі своїх інвестицій.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА (ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА)

1. Salamon, L. M. (2012). The State of Nonprofit America. Brookings Institution Press.
2. Anheier, H. K. (2014). Nonprofit Organizations: Theory, Management, Policy. Routledge.
3. European Commission. Creative Europe Programme Guides (2014–2027).
4. UNESCO (2015). Cultural Policies and Governance.
5. Український культурний фонд. Закон України «Про Український культурний фонд» (2017).
6. Molle, W. (2007). European Cohesion Policy. Routledge.

Корисні джерела

- 🌐 Culture and Creativity <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe>
- 🌐 Про програму «Креативна Європа» <https://creativeeurope.in.ua/>
- 🌐 Український культурний фонд (УКФ) – державний інвестор розвитку культури та креативних індустрій <https://ucf.in.ua/>
- 🌐 Сайт про грантові можливості для України <https://boostgrants.netlify.app/>